

Maďarska ustálené viedenským rozhodcovským výrokom. Utešovala sa len tým, že snáď podari sa jej dosiahnuť spoločné hranice poľsko-maďarské na účet Karpatskej Ukrajiny. Táto myšlienka prejavila sa najlepšie vtedy, keď vošlo v známosť, že otázku Slovenska rozhodne slovenský parlament¹. Noviny túto správu uverejnili súčasne so silne zdôrazňovanou správou, že maďarská vláda vzhľadom k situácii zvolala mimoriadnu ministerskú radu a gróf Teleki poukazoval na delimitačnou komisiou dohodnuté už hranice Slovenska a na demarkačnú čiaru na Podkarpatskej Ukrajine. Táto argumentácia, myslím, nebola oficiálnou správou MTI,² ale podaná formou interview.

Dňa 15. marca 1939 maďarský tisk uverejnil nótu maďarskej vlády, ktorá bola doručená vyslancovi Kobrovi dňa 14. marca 1939 o 14.10 hod. (odvolanie českého vojska z Karpatskej Ukrajiny, odovzdanie zbraní maďarským ochranným zväzom a povolenie ich organizovať atď.). Lchota ultimáta bola stanovená na 12 hodín³.

Ešte predtým, než sa o znení tejto nóty verejnosť dozvedela, pripravenými vojenskými opatreniami (čiasťočná mobilizácia, ktorá dokonca vecne postihla i bývalého legačného tajomníka česko-slovenského vyslanectva v Budapešti Dr. Milecza doručením rozkazu o rekvírovaní auta, nakoľko stratil exterritorialitu), bola maďarská verejnosť upovedomená o stanovisku Maďarska k situácii.

Podľa súkromných správ (tvrdia to dvaja slovenskí četníci, ktorí obstarávajú pašovú službu v Čeklisi) nad slovensko-maďarskými hranicami objavilo sa dňa 15. 3. 1939 rišskonemecké lietadlo, ktoré letelo pozdĺž hraníc smerom na Karpatskú Ukrajinu.

SNA, MZV, kart. 129, č. 175/39. Kópia, strojopis.

¹ Vzhľadom na rýchly vývoj politickej situácie na Slovensku maďarský konzul v Bratislave si vyžiadal 14. 3. 1939 od svojej vlády inštrukcie, ako má postupovať v prípade vyhlásenia samostatnosti Slovenska. Odpoveď I. Csákyho prišla v ten istý deň o 13.45 a znela: „Ak by na Slovensku došlo k vyhláseniu úplnej nezávislosti, pozdravte ministerského predsedu a odvolávajúc sa na inštrukcie maďarskej vlády, dajte vyhlásenie o skorom zriadení maďarského vyslanectva. Ak by sa však nedalo usúdiť, či Slovensko bude disponovať plnou suverenitou, potom iba vrelo pozdravte ministerského predsedu a ubezpečte ho o priazni a bratskej spolupráci Maďarska.“ – DIMK, III., s. 555, č. 430 a poznámka č. 74.

Hneď na druhý deň, t. j. 15. 3. 1939 Maďarsko oficiálne uznalo Slovenský štát. Tento krok maďarský vyslanec v Berlíne D. Sztójay pred E. Woermannom komentoval slovami: „Naše rýchle uznanie je gestom smerom k Slovensku a honorovaním priania kancelára Hitlera, aby sme sa nedotýkali Slovákov.“ – DIMK, III., s. 583, č. 463.

Dennik Slovák 16. 3. 1939 uverejnil nasledujúcu správu z 15. 3. 1939 z Budapešti: „Kráľovská vláda Maďarska oznámila dnes oficiálne slovenskej vláde, že uznáva samostatný Slovenský štát de facto i de jure a že k jeho vzniku úprimne blahoželá.“

² Maďarská tlačová kancelária.

³ Pozri dok. č. 178.

15. marec 1939, Bratislava.

Správa MNO ministerstvu zahraničných vecí Slovenského štátu o vojenskej situácii na slovensko-karpatoукраjinom pohraničí po ultimáte maďarskej vlády.

Podkarpatská Ukrajina.

O 0.5 hodine Maďari postupujú znovu k Užhorodu smerom na Sereďné. Zahájená paľba.

V Chuste kľud.

Slovenská krajina.

1. Veliteľ praporu Stráže obrany štátu Michalovce hlási: Kombinovaná rota Stráže obrany štátu vyslaná do Krčavy dosiahla Vysoké Nemecké¹, kde sa bojuje. Maďarské delostrelectvo odstreľuje Nižné Nemecké. Straty na našej strane: 2 mŕtvi, 2 ranení, 6 pohrešovaní. Ďalej pohrešované celé družstvo finančnej stráže. Veliteľ praporu Stráže obrany štátu má len jednu čatu zálohy. Vojské posily vybrané z členov Hlinkovej gardy v prapore Michalovce. Odopreli nastúpiť službu s poukazom na to, že to majú zakázané. Tým s hlavným veliteľom Hlinkovej gardy sa nedá pohotovosť uskutočniť, lebo nie sú vojenské posily. Prosím o zákrok, aby vojenské posily z radov Hlinkovej gardy nastúpili do Stráže obrany štátu! Ide o prípad v Humennom.²

2. Peší pluk 20 hlási: Hlásim, že Maďari postupujú od Užhorodu na Sobrance. Zmocnili sa výšiny Červenica severovýchodne od Užhorodu. Jednotky Stráže obrany štátu ustupujú pozdĺž hradskej udaným smerom. Svoj postup podporujú riedkou delostreleckou paľbou. Prosím o zakročenie vlády.³

SNA, MZV, kart. 79, f.: Maďarské vojsko, pohyb na hraniciach, č. 241/39. Originál, strojopis.

¹ Vyšné Nemecké.

² V priebehu dňa prichádzali na MNO podrobnejšie správy o celkovej vojenskej situácii na východnom Slovensku. Vládny dôverník Š. Hašík o 15.00 hod. hlásil z Michaloviec: „Maďarské vojsko v sile asi dvoch rot a nejaké ľahké delostrelectvo má obsadené kopce na východ od Krčavy. Na letišti v Užhorode sú lietadlá, ktoré vykonávajú výzvedné lety po Sobrance. Obec Vyšné a Nižné Nemecké sú odstreľované guľometmi. Slovensko-podkarpatské hranice sú obsadené len niekoľkými členmi Stráže obrany štátu a Hlinkovou gardou, ktoré nemôžu klásť odpor. Preto je bezpodmienečne potrebné, aby bol na tento úsek vyslaný aspoň jeden prapor regulárneho vojska a pomocné zbrane, nakoľko Michalovce sú veľmi exponované. Je tiež potrebné uzavrieť všetky prechody z Podkarpatskej Rusi, menovite z Uble a Uliča. Tiež inštrudovať nákladné autá, nakoľko tam žiadne nie sú k dispozícii.“ – VHA, Praha, MNO, KM 1939, 3/1, č. 153.

³ Slovenská vláda cez Viedeň sa sťažovala do Berlína na narušenie slovenských hraníc, čo malo za následok, že H. Göring sa telefonicky pýtal maďarského vyslanca D. Sztójayba, „či sú pravdivé správy prichádzajúce z Viedne, podľa ktorých maďarské jednotky sa pripravujú na nástup na Bratislavu a do iných častí Slovenska. Rozhodne som to dementoval a vyhlásil, že maďarské jednotky v priebehu dnešného dňa a zajtra obsadia konečnú maďarsko-slovenskú hranicu. Maršál to prijal s uspokojením. Tým viac, že Slovensko stojí pod nemeckou ochranou.“ – ZM HŮ SAV, FMMZV, inv. č. 2239, K – 21, Küm. pol. 1939-7/7-1202. Hlásenie z Berlína 15. 3. 1939.

V ten istý deň I. Csáky poslal telegram Gy. Petravichovi do Bratislavy s príkazom: „Prosím, hneď oznámte tamojšej vláde, že podľa našich zistení správy, podľa ktorých maďarské jednotky obsadili obec Nižné Nemecké a postupujú smerom na Sobrance a na Humenné, sa nezakladajú na pravde.“ – ZM HŮ SAV, FMMZV, inv. č. 2239, K – 21, Küm. pol. 1939-7/7-1201. Telegram I. Csákyho do Bratislavy 15. 3. 1939.

V tejto súvislosti 15. 3. 1939 Maďarská tlačová kancelária (MTI) oznámila, že pri obsadzovaní územia Karpatskej Ukrajiny maďarské vojsko na niekoľkých miestach nemôže presne dodržať hraničnú čiaru, avšak je zato, aby sa hraničné incidenty riešili pokojnou cestou. – MOL, Küm. pol. 1939-457 es., 65/7-1831.

V dôsledku toho maďarskí pohraniční velitelia dostali rozkaz, aby sa vyhli incidentom na západnej hranici Karpatskej Ukrajiny. Podľa správ slovenských veliteľov pri Užhorode (Červenica, Petrovce, Vyšné a Nižné Nemecké), v údolí rieky Uh (Perečín) maďarské jednotky opustili pozície na slovenskej strane a začali rokovať so slovenskými styčnými dôstojníkmi. – VHA, Praha, 1939, f. 53, 111, 51 608. Hlásenie pre MNO z 15. 3. 1939 z veliteľstva 3. odd. VI. zboru; hlásenie okresného náčelníka v Sobranciach z 15. 3. 1939. Tamže: MNO, KM, 1939, 3/1, 153.

16. marec 1939, Bratislava.

Nóta maďarského konzula Gy. Petravicha slovenskému ministrovi zahraničných vecí F. Ďurčanskému o rešpektovaní teritória a záujmov Slovenského štátu.